

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben hárhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szabadkőművesek kongresszusa.

A szabadkőművesek most tartják nemzetközi kongresszusukat az örök városban. Ezen a gyűlésen többek közt egyik határozati javaslatukban a hárompontos testvérek nagy kegyesen elismerik, hogy ámbár »ugy a vallásos érzés, mint a vallás szabad gyakorlata a legteljesebb tiszteletre méltók«, de azért mégis kötelességüknek ismerik harcolni ellene, mert szerintök »az államok és népek életének szabad fejlődését gátolja.«

Minő ellentmondás! Hogyan lehet a vallás tiszteletre méltó, ha megakadályozza az állam fejlődését. Ők azonban tudják jól, hogy mit akarnak, ha nem is mondják. Tudják, hogy a vallás egyáltalán nem gátja az állami jólétnek és előhaladásnak, sőt ellenkezőleg legbiztosabb záloga annak, hogy valamely nemzet élete hosszúéletű, lakossága megelégedett és így a békés evolúció biztosítva legyen, de azért mégis megakarják fosztani minden befolyástól, mert tudatában vannak annak, hogy olyan helyen, hol a vallásos érzület mély gyökeret vert és általános, a szabadkőművesség nem képes többé boldogulni, mert a vallás igazságaiban járatos és a szabadkőművesség céljaival tisztában levő nép csakhamar átlát azon a ravasz játékon, melyet a vakoló kanál vitézei üznek és minden erejével meggátolja elterjedésüket, sőt nyíltan is szembeszáll velük.

Apodiktikusan kimondják, hogy a vallásos érzés az államot eltéríti valódi politikai hivatásától és a dogmák, valamint a türelmetlenség eszközeivé avatja. Megvalljuk őszintén, hogy ezt a bombasztikus frázist nem értjük. Vajon mi az állam igazi hivatása? Talán az, hogy kitépje polgárainak szívéből 2000 év vallásos hagyományait, a tekintély tiszteletét és minden idealizmusért való lelkesedést. Azután helyébe korlátlan szenvedélyektől vezérelt és végeredményében a legképtelenebb zsarnokságra hajló emberektől kitalált szabályok megtartására kényszerítse őket.

Mutassanak a szabadkőművesek csak egyetlen államot, hol valaha az ő elveik szerint megvalósult társadalmi és politikai élet megelégedett polgárságot nevelt és az állami fejlődés háboríthatatlan, nyugodt fejlődését biztosította. Portugáliában most ők az urak. S ha közelebről megnézzük az ottani állapotokat, most a XX. század elején a francia terrorizmus rémes jelenetei ujulnak meg szemünk előtt.

Ezzel szemben a kath. vallás mindenkor a legbiztosabb támasza volt az igazi fejlődésnek és a vallási türelmes-

ségnek, legnagyobb mecenása és inspirálója a művészeteknek, legönzellemből támogatója a tudományoknak, legodaadóbb segítője a nyomornak, szóval minden erejét arra fordította és fordítja szüntelenül, hogy boldog földi élet után még boldogabb öröklétre vezesse az emberiséget. Vajon azok a gunyosan említett dogmák valami államfelforgató tanokat, az emberiség eszményi gondolkodásával ellenkező nézeteket és a modern haladásnak fojtó légkörét zárják-e magukba? Nem, sőt ellenkezőleg, csupa olyan igazságokat tartalmaznak, melyek az emberi méltóságot oly magasra helyezik, minő polcra a legmerészebb modernista koponya tulcsapongó képzeletének leglázasabb álmái sem képesek, hiszen e dogmák mondják róla: »Isten fia vagy és egykor vele együtt uralkodol.«

Ezek a dogmák kényszerítik arra, hogy becsületes, fáradhatatlanul tevékeny, igazságos, tudományszomjas és sorsával megelégedett legyen. Ez a dogma tudná megoldani valójában az összes szociális kérdéseket, e dogmákban való hit tudná kicsavarni legbiztosabban a politikai gyilkosok kezéből a tört, revolvert és füstölő bombát.

Vajon történt-e valaha, hogy egy gyilkos, egy tolvaj, vagy anarchista azt mondta, hogy gonosztettét a vallásos érzület sugallta, de ezzel szemben vajjon csak nem mindig, nem épen a vallásosság, a dogmák ismeretének teljes hiánya idézte-e elő az emberiség legszörnyűbb büntetéseit?

És e cáfolhatatlan tények dacára a szabadkőművesek nemzetközi kongresszusa mégis azt mondja, hogy a dogma és a fejlődés, a vallás és az állami jólét egymással — ellentétben vannak.

Minő tudatlanságot, milyen hihetetlen fegyelmet tételez fel ez a javaslat a szabadkőműves páholyban, ha ilyen elveket nyíltan is merészel és hozzá még nemzetközi társaságban hangoztatni.

Az argentinai husbehozatal. Az osztrák szabadelvű képviselők hétfőn este érkekezletet tartottak, amelyen Denk képviselő kifejtette, hogy a bécsi képviselők álláspontja az argentinai huskérdésben az, hogy Ausztriának Magyarország megkérdezése nélkül joga van behozni húst Argentínából. Nagy hibát követett el az osztrák miniszterelnök, amikor tárgyalást kezdve a magyar kormányra, nem ekként szólott: Inmár szabad kezem van s megengedem a Triesztbe érkezett hús kirkodását.

Friedmann képviselő tiltakozott minden rekompensáció ellen. Elmondotta, hogy a Kassa-

Oderberg számára követit második vágány engedélyezése jelentékenyen károsítaná az osztrák vasutak forgalmát. Az annabergi csatlakozásról pedig szó sem lehet.

Több képviselő felszólalása után határozatot fogadtak el, mely szerint Magyarországra és az egészségügyi intézkedésre tekintet nélkül engedélyeztessék külföldi hús behozatala és semmiféle rekompensáció Magyarországnak ne adassék.

Allitól a magyar kormány fenntartotta követeléseit Ausztriával szemben és Ottlik államtitkár elutazása Bécsből azt jelenti, hogy a tárgyaló felek nem jutottak eredményhez.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 26.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök előterjesztést tesz az iránt, hogy a Ház fejezze ki részvétét a touloni katasztrófa alkalmából a francia kamarának. (Általános helyeslés.) Bemutatja Zalavármegye feirátát az argentinai husbehozatal ellen és Nagyenyed város polgárságának kérvényét az 1886. évi 138. t.-c. módosítása tárgyában. Javasolja, hogy a kérvényi bizottsághoz utasítsanak.

Igy határoz a Ház.

Jelenti továbbá az elnök, hogy Mezössy Béla sürgős interpelláció előterjesztésére kért és kapott engedélyt, melyre fél 2 órakor tér át a Ház.

Ezután napirend előtt **Tisza** István gróf szólalt fel személyes megtámadatás kérdésében. Eszterházy Mihály gróffal polemizál, aki tegnapi beszédében félreértette a szolgálati és vezényleti nyelv tárgyában mondott szavait. Kijelenti, hogy ő teljes életében Deák elveit vallotta a magáénak. A kiegyezés bolygatását nem tartja célravezetőnek, mert ebben is azt vallja, hogy a koronával egyetértően lehet csak és kell is produktív munkát végezni. Eszterházy állításai tehát légből kapottak.

Foglalkozik ezután Justh Gyulának Eszterházy beszéde közben történt közbeszólásával, mely szerint Justh Gyula azt mondta: »Tisza paktált a nemzetiségekkel.« Hát ő igen is folytatott eszmecserét bizonyos román körökkel, de történt ez azért, hogy meggyőzze őket, hogy tévúton járnak, midőn a magyar állam suverénitását elismerni nem akarják.

Ezt a munkát ő folytatni fogja és reméli sikerrel. És éppen azoknak nincs joguk neki e tekintetben szemrehányást tenni, akik a Tomics Jásák és Vládék szövetségét keresik (Nagy zaj.) olyan választás beigérésével, amely éppen arra alkalmas, hogy ezek annál hathatósabban, annál eredményesebben folytathassák azt a munkát, mely tekintve a célt, tekintve az eszközöket, hazaelenes!

Óriási zaj tört ki erre. Az ellenzék felugrált padjaikból. Rendre! Rendre! felkiáltásokkal követelték Tisza rendreutasítását. Elnök a nagy zajban Justh Gyulát és Eitner Zsigmondot közbekiáltásukért rendreutasította.

Tisza István gróf a zaj csillapultával azal fejezte be beszédét, hogy szükségesnek tartotta ezeket saját reputációja érdekében el-

mondani. (Óriási taps és éljenzés a jobboldalon. Zajos hoch kiáltások a baloldalon.)

Eszterházy Mihály gróf szólalt fel ezután szintén személyes kérdésben. Váratlanul érte őt Tisza aposztrofálása és miután a beszéd szövege nincs jelenleg nála, legközelebb kívánja megtenni észrevételeit. Hangsúlyozza azonban most is, hogy azt, amit mond jól megszokta gondolni.

Batthyány Tivadar gróf szintén személyes kérdésben szólalt fel. A Justh párt nevében tiltakozik Tisza inszinuációi ellen, melyekkel a választói jog és a szerb radikálisokkal való szövetség tárgyában illetve pártját. Ezek a szerbek az unio hívei, hazafiasságuk ellen senkinek kifogása nem lehet. Ezek a szerbek csak gazdasági kérdésben törekuszenek önállóságra. A választójog kiterjesztése pedig nem lehet veszélyes a magyarságra. (Eljenzés és taps a baloldalon.)

Tisza István gróf: Ismétli előző felszólalásában elhangzott szavait és azt mondja, hogy azért, mert a büntetőtörvénykönyv paragrafusait nem lehet a radikális szerbekre ruházni, még nem lehet azt állítani, hogy törekvésük esetleg nem államellenes.

Batthyány Tivadar gróf: Igaz, hogy a választójog kiterjesztése olyanoknak is ad választó jogot, kik szélső radikális álláspontot foglalnak el, de ilyen polgloott államban ez nem is lehetséges másképp. A választójog kiterjesztése erősíteni fogja azonban a magyarságot is.

Lukács László javaslatot nyújt be a vasuti alkalmazottak részére építendő lakások tárgyában.

Ezután következtek a napirend szerinti névszerinti szavazások, melyeket fél 2 órakor félbeszakítottak úgy, hogy Mezőssy Béla elmondhatta a Tomasich affairban bejegyzett sürgős interpellációját.

Elsősorban sajnálattal konstatálja, hogy a miniszterelnök nincsen jelen.

Interpellációja szószerint ekként hangzik:

1. Kérem a miniszterelnököt, hogy nem látja-e a hivatalos összeférhetlenség esetét fenforogni Tomasich bán bukása és több horvát bank igazgatósága közt?
2. Van-e tudomása arról, a bán hivatalos tisztességét mélyen sértő hírlapi támadásokról, amelyek őt a végrehajtó hatalom kezelése körül a saját maga és rokonsága érdekében visszaélésekkel vádolják?
3. Nem látja-e indokoltnak, hogy Tomasich Miklós bán ezen őt magánbecsületében is érintő támadásokért a sajtóbírótság útján elégtételt szerezzen.

Az interpellációt kiadták.

Az ülés 2 órakor véget ért.

Obstruáló képviselőtestületek.

Nem akarnak iskolát építeni.

Az iskola akció nem minden akadály nélkül halad még most sem a vármegyében, pedig a képviselőtestületeknek intő példát állhat ott az a 11 testület, melynek feloszlátása tárgyában legutóbb a miniszterhez írt fel a vármegye. A belényesi járásban megindult ellentámasztási mozgalom már átlépte a belényesi határt és a magyarországi járásban kezd hódítani.

A magyarországi járásban ez az ellentámasztási mozgalom már későre vetette meg lábát és ennél fogva más természetű is az és jobban magán viseli az izgatás bélyegét. A magyarországi járásban ugyanis a képviselőtestületek kimondották, hogy felépítik a községi iskolákat sőt a terveket és költségvetéseket is előkészítették, amikor is meretlen helyről megjött a parancs a nép vezetőihez, hogy meg kell akadályozni az iskolák létesítését.

Legujabban a papmezővályányi és szitányi községi iskolaügyek azok, melyek elintézetlenül megkezdve várnak a vármegyén és a főszolgabírósnál. A két község képviselőtestülete ugyanis már előzőleg elhatározta az

iskolák felépítését, a költségeket is megszavazta s a terveket jóváhagyás végett betérjesztette a vármegyéhez.

A terveken némi módosításokat kellett eszközölni, ezért visszaküldték az aktákat a testületekhez. Az akták azóta hevernek anélkül, hogy valami történt volna. A vármegyén állandóan sürgetik a főszolgabíró: az ügy elintézésére, aki viszont a képviselőtestületeket szoritja a tárgyalásra.

A községi jegyzők az iskolaügyet állandóan napirendre tűzik a képviselőtestületeknél. A hangulat azonban akkorra már ismeretlen módon, megváltozott.

Az eddig engedelmes képviselőtestületből egyszerre veszedelmes obstruáló testület lett. Amikor ugyanis az iskolaügyekre került a sor, a képviselőtestületi tagok mindnyájan felálltak és eltávoztak a tereméből. Más alkalommal pedig egyáltalán el se mentek a község-házára.

A képviselőtestület eme magatartásából és más körülményekből a főszolgabíró megállapította, hogy ez az eljárás csakis izgatásoknak a következménye. Dr Halász Elemér járási főszolgabíró mindazonáltal nem fogja javasolni egyelőre az obstruáló testületek feloszlátását, mert bizik benne, hogy előbb-utóbb helyes útra térnek vissza a felizgatott tagok és akkor keresztül lesz vihető a községi iskolák ügye.

Százezer voltos áram a városon keresztül.

A napokban megemlékeztünk a kereskedelmi miniszter leiratáról, amelyben értesíti Nagyvárad városát, hogy a budapesti forgalmi bank a Drágán-pataknál tervezett óriási villamos telepről Nagyváradon keresztül szándékozik a villamos áramot szállítani Berettyóújfaluba, Debrecembe stb. Hogy ezen utvonalon a távírda és távbeszélő vonalak biztosítva legyenek, továbbá a közönség közbiztonsága érdekében is, október hó 3-án helyszíni szemle lesz Nagyváradon.

A szemlén **Hollós** József műszaki főtanácsos, mint a miniszter kiküldötte elnököl s Nagyvárad város képviselőtestületében a polgármester, **Köszeghy** József v. főmérnök, **Lukács** Ödön tanácsnok, továbbá **Belányi** Imre, a városi villamosmű igazgatója vesznek részt.

Euttal tehát nem arról lesz szó, hogy a drágán-pataki villamos telep energiáját Nagyváradra vezetik, az itteni szükséglet kielégítésére, tehát olcsóbb villamos áramot kapunk, mint amennyire az áram Nagyváradnak a saját telepén kerül, hanem csupán arról, hogy — bizonyára érthető szándékból és célzattal, — Nagyvárad területén vezessék át azt az óriási feszültségű árammennyiséget mit Biharmegye északnyugati részének és Hajdumegyének ellátására szántak. Más szóval a városon akarnak átvezetni közel százezer volt áramot.

Ilyen veszélyes vállalkozásba Nagyvárad városa nem mehet bele. Hisz évről-évre fokozatosan óriási összegeket költ a városi villamosmű arra, hogy a mai, veszélyesség dolgában egy napon nem is emlithető villamos felső vezetékeket eltüntessék s drága kábelekkel helyettesítsék.

Es most ezt a törekvést, ezt az áldozatkészséget tönkre akarják tenni egy óriási mérvben veszélyes vezetékekkel, hogy tőlünk távol eső helyekre, sőt más megyékbe Nagyvárad utcáin és terein át vezessék a villamóramot.

Emlékeztünk, mikor gróf **Kornis** Károly tervezte a jád pataki kö ponti villamos telepet, annyira előrelátó volt, hogy a nem Nagyvárad részére szükséges áram vezetését nem a váro-

son keresztül szándékozott vezetni, dacára, hogy ő látta volna el a várost is a szükséges villamos árammal, hanem a város határában szándékozott egy transzformátort felállítani, amelyen át csak annyi áramot bocsátott volna a város területére, amennyire itt szükség lett volna.

Van azonban egy módja, hogy ez az óriási árammennyiség, ha már mindenáron Nagyváradon akarják átvezetni, a város területét érintve jusson el a messze távolba. Építtessen a vállalat a város egész területén kábeleket a villamosáram elvezetésére. Ez a legkevesebb, amit a város követelhet.

A társaságnak nagy befolyása van a miniszteriumban is, ezt sajnálattal tapasztaltuk, mikor a villamosvasut Rákóczi-uti alsóvezetéke helyett a mostani felső vezetéket parancsolta rá a városra. Eppen ezért, figyelmeztetjük a város kiküldöttéit, hogy az október 3-iki tárgyalásokon minden eszközzel védjék meg a város érdekeit, nehogy azután jajveszékéljünk, s majd újabb áldozatokat kelljen hoznunk a mulasztások pótlására.

Hangverseny a Vigadóban.

Nagyvárad a kecskeméti károsultakért.

A kecskeméti földrengés károsultjainak javára tudvalevően október hó 8-án, vasárnap délután nagyszabású hangverseny zajlik le a Fekete Sas Vigadó termében. Városszerte általános érdeklődés előzi meg már most a pompás mulatságot, amely mindenképen elsőrangú programot ígér és a műsorszámok pazar kalidoszkopját nyújtja.

Szenzációja lesz a délutánnak Kacsóh Pongrác és Farkas Imre közreműködése. — Kacsóh Pongrác, a János vitéz nagyhírű szerzője, aki először juttatta diadalra a magyar operett muzsikát, az új magyar muzikáról tart szabad előadást zongora kíséret mellett, Farkas Imre, a kiváló egyéniségű poéta pedig új egyfelvonásos operettjét dirigálja el.

A nagyváradai Szigligeti-színház művészei, primadonnái ugyszólván teljes számmal vesznek részt a hangversenyben. F. Károlyi Leona Kacsóh Pongrác új magyar nótáit éneklie el a szerző zongora kísérete mellett, míg Zsigmondi Anna legjobb kupléit, Polgár Mariska verses prológust, Gózon Gyula és Kabos Gyula stancákat, magánszámokat, Horváth Mici több új szólót, Báthory Elza, Baktay József, Medgyaszay Jenő, Miskey József, a négy operett szerepeti Szentgyörgyi Mártha, Farkas Imre versait adja elő.

A színi rendezést Sik Rézső végzi, a zene kíséretet Kovács Mihály karnagy adja. Külön eseménye lesz a mulatságnak Hegedűs Nándor szerkesztő konferálása. Hegedűs Nándor igen szellemes, gyors invencióju csevegő, aki már emlékezetes konferenciáinak sikereket aratott a múlt évek műkedvelő kabaré estéin.

A hangverseny helyérai a következő beosztásúak: páholy: 30 kor., páholyosék: 8 kor., földszinti zsölle ülés: I. és II. sor 10 kor., III. és IV. sor 8 kor., V. és VI. sor 6 kor., VII. és VIII. sor 5 kor., kórszék: I—IV. sor 4 kor., V—VIII. sor 3 kor., támlásszék: 2 kor., erkélyülés: I. sor 2 kor., többi sorok 1 kor. 50 fill., állóhely 1 korona. Jegyek előjegyezhetők Siket Andor főispáni titkárnál és válthatók a Huzella M. diszműáru és Vidor Manó könyvkereskedő Rákóczi-uti üzletében.

A repülés után.

Botránnyok a fizetések körül.

Csermák János repülése után nem hagyhatjuk szó nélkül azokat a botránnyokat, amelyeket a bátor aviatikus impresszáriói idéztek elő, akik igen sok fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

Minden félreértés kikerülése végett hangsúlyozzuk, hogy Csermák János neve ezen sajnálatos botránnyokon teljesen kívül áll, mert ő, mint teljesen idegen ember, még arról sem tehet, hogy olyan emberekkel szerződött, akik nem tudtak eleget tenni elvállalt kötelezettségeiknek, mert nem volt elég nagy a bevételük. Hisz maga Csermák sem kapta meg az ő díját, az 1000 koronát s ötszázat is csak úgy tudott megkapni, hogy határozottan kijelentette, hogy addig nem repül, amíg ki nem fizetik neki a díját.

Előrelátható volt, hogy ez a repülés anyagilag nem fog jól sikerülni s nem lesz jó üzlet az impresszárióknak.

Sok minden lehetett ennek az oka, főként azonban a horribilis helyárak és az alkalmatlan időpont. De akárhogyan is volt a jövedelem, vagy deficit ügye, semmiesetre sem lehet úgy segíteni a dolgon, hogy a munkásoknak ne fizessék meg a kialakult összeget. Pedig — ugylátszik — az impresszáriók így akarták. Legtöbbször csak nagy erőfeszítéssel kapták meg a pénzüket, sőt voltak, akik meg sem kapták.

Igy az ácsmester, aki az ülőhelyeket, a nézőtér csínálta, panaszt tett a rendőrkapitányi hivatalnál, hogy neki, a kialakult 800 koronából csak négyszázat fizettek meg. Az egyszerűbb rendezők sem kapták meg a 10 korona napidíjukat. Ezek azután rátámadtak az egyik impresszárióra és a legerélyesebben követelték a pénzüket megfizetését, s csak így tudták megkapni díjaik egy részét.

Ugyancsak nem fizették meg Csermáknak azt a 730 koronát, amibe az elírt gép propellerének, szánkótalpának és tengelyének a megcsináltatása kerül, holott ezt is a vállalkozóknak kellene megfizetni. Ezek után Csermák a szerződés felbontását követeli.

Amint látható tehát az impresszáriók nagyon kellemetlen helyzetbe keveredtek és a hitelezők valószínűleg ki fogják alóluk huzni a gyékényt.

A pápa és a magyarországi ünnepek. Rómából jelentik: A pápa jóváhagyta az S. Congregacio Coasilii ama javaslatát, amely szerint az esztergomi bíboros hercegprimás kérésére Magyarországon az 1912-ik évre az ünnepek eddigi rendje megmarad.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

Sertéshizlaló — és patika.

A közegészségügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap tartott ülésében foglalkozott a sertéshizlaló kibővítésével és egy újabb gyógyszerintézet engedélyezésének az ügyével.

A szakértők egyik másika olyan nyilatkozatot tett a hizlalda kibővítése mellett, amelyet érdemes lett volna megörökíteni a jövőre nézve.

Leglelkesebb szószólója volt a kibővítésnek Gerő Armin főkapitány, aki örült annak, hogy vész esetén is élvezheti a sertéshust a hizlalda révén, mire egyik bizottsági tag meg is jegyezte:

— Majd megnondom a rabbinak!

Továbbá az új főállatorvos: Kellner György nem győzte dicsérni a sertéshizlalót, amilyen több nincs a világon.

Ezt elhisszük, hogy az új főállatorvos nem tudja azt, hogy ott egy egész új városrész keletkezik a 3-ik vashíd kiépítése után. Azt pedig nem vitathatja még az oly kiváló szakértő sem, hogy egy városrész közepén valami egészséges dolog egy 6000 drbra berendezett sertéshizlaló.

Ha Aradon az a baj, mert messze van a várostól, akkor talán legjobb lenne, ha itt mindjárt a Bémer-téren rendeznék be sertéshizlalót.

Biztosak vagyunk benne, hogy pár év múlva sűrűn fog felhangzani a sertéshizlalda ellen a panasz a városházán.

Nem akarjuk, hogy félreírtsenek, mi talán jobban és régebb tapasztalatok alapján értékeljük a sertéshizlalda nagy előnyeit és közhasznu voltát, mint egyik másik bizottsági tag, azonban nem helyeseljük, hogy ezt a városban építsék.

A közegészségügyi bizottság tegnapi ülésén dr Grósz Menyhért elnökölt; jelen voltak: Rimler Károly, Gerő Armin, dr Mayer László, Lukács Ödön, Stark Gyula, dr Altmann Jakab, dr Vucskics Gyula, Halász Gyula, dr Barna Armin, Grósz Sándor, Csanda Endre és dr Molnár Imre jegyző.

Dr Mayer László v. főorvos előadó bemutatta a város törvényhatósági bizottságának átiratát, amelyben közegészségügyi szempontból véleményt kér a sertéshizlalda kibővítésére nézve. A főorvos bizonyos kikötésekkel a kért terület megadását javasolja a kibővítésre.

Dr Altmann Jakab szerint a hizlalda bűze megfertőzi a levegőt s akadályozza a város fejlődését.

Gerő Armin szerint örülhet a város, hogy olyan sertéshizlalója van, amelyet megbámulhatnak.

Rimler Károly fejtegeti a hizlalda előnyeit és hasznát, amelyért azt a büzt el lehet tűrni.

Dr Altmann Jakab: De nem azok teszik zsebre a hasznát, akik a büzt szagolják.

Dr Grósz Menyhért gyönyörűnek találja a hizlalót.

Dr Vucskics Gyula: Más szempontból bírálja el a kérdést. Nem a szag, hanem az állat egészségügyi szempont és a város jövedelme itt a főkérdés. Az baj, hogy közvetlen a sertés vásártér mellett van a hizlalda s ha ez utóbbiban valami betegség üt ki, bezárják a vásárt. Zárlat jön s a város ezekkel károsodik. Így volt már a múltban.

Kellner György főállatorvos nem találja párját az itteni sertéshizlalóknak, oly szép. Az csak előny (?), hogy a sertésvásártér és a vaskohid mellett van, mert ha a betegség kiüt, azonnal át lehet vinni.

Gerő Armin fontos közszükségnek tartja a

hizlalót, mert vész esetén is kapunk sertéshust.

Ezután a szakbizottság, némi pótlással, a hizlalda kibővítését javasolja. Dr Altmann Jakab külön véleményt jelentett be.

*

A belügyminiszter leküldte véleményezés végett Géher Antal és Lédig Arpád okl. gyógyszerészek kérvényeit, a Rákóczi-úton a közközháztól a vasutig nyitandó gyógyszerintézet engedélyezése tárgyában.

Gerő Armin, dr Vucskics Gyula pártoló hozzászólása után a szakbizottság az engedély megadását véleményezi.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

czégnél, Fő-utca szerezhető be.

Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

* **Egyházi kinevezések.** Ótelsége a király dr Sinkó István győri székesegyházi kanonoknak a Boldogságos Szűz Mária hegyéről nevezett címzetes apátságot, dr Bedy Vince győri kanonoknak a Szent Péterről nevezett nagyvárad-hegyfoki címzetes apátságot és dr Molnár Ignác győri egyházmegyei kanonoknak pedig a bényi címzetes prépostságot adományozta.

* **Megyebizottsági tagválasztás.** Az elhalálozás folytán megüresedett egy béli és egy hosszupályi megyebizottsági tagsági hely betöltése iránt a legutóbbi megyegyűlés intézkedett. A választások e hó 20 án lesznek megtartva mind a két helyen. Béiben Ertsey Géza, Hosszapályiban pedig Ehrenteld Mór lesz a választási elnök.

* **Gróf Almásy Imre nem akar bihari virilis lenni.** Gróf Almásy Imre, aki tudvalevőleg Bihar megye virilisei között az első közt szerepel, tegnap levélben tudatta az alispánnal, hogy virilisi jogait nem Bihar megyében kívánja gyakorolni. Almásy idejének nagy részét Jásznagykunszolnok vármegyében tölti s ott is akarja törvényhozási jogait gyakorolni.

* **Az adókövető bizottság új tagjai.** Nagyvárad város adókövető bizottságába, a lemondott Wechsler József helyett Kovács Kálmán műasztalost nevezte ki a polgármester.

* **Kinevezések.** A pénzügyminiszter Faldala Pál nagyvárad adóhivatali főellenőrt pénztárnokká nevezte ki és megbízta a nagyvárad adóhivatal vezetésével. A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke Farnos Dezső és Papp Imre végzett joghallgatókat dijas joggyakornokokká nevezte ki.

* **Rákóczi helyett Gromon.** Ujpalánka bács megyei község a minap diszpolgárává választotta báró Gromon Dezső nyugalmazott államtitkárt és a bácsóvárosi kerület ez ő szerinti képviselőjét. Az egyik bács megyei hivatalos lap ugyanis most teljes szövegét közli az ujpalánkai képviselőtestület kérdésére, melyet Doszta György község jegyző írásos indítványára hoztak s amely azt is magában foglalja, hogy a község a Rákóczi-

teret Gromon Dezső-ternek nevezi el s utasítja az előjáróságot, hogy a teret jelző táblákról a Rákóczi nevével azonnal töröltesse le és helyébe a báró Gromon Dezső nevével festesse rájuk. A hazafias kegyeletnek olyan brutális megsértése s a szerverilizmusnak olyan hihetetlen megnyilatkozása ez, amelyre még nem volt példa Magyarországon sem.

* **Áthelyezés.** A pénzügyminiszter Brás János székesfehérvári adóhivatali pénztárnokot a nagyváradai adóhivatalhoz helyezte át.

* **Nem építenek istállót a kórház udvarán.** Dr. Fráter Imre kórházi igazgató főorvos körülményei változása folytán engedélyt kért az alispántól, hogy a kórház udvarán két lóra istállót építhessen. Az engedélyt meg is kapta s már a tervek is készen voltak, mikor az istállóügybe beleszólt a városi tanács is, mely nem engedélyezte az istálló felépítését. Az építéstől így az igazgató főorvos is elállott. A felmerült költségek megtérítése végett tegnap irt át a vármegyéhez az államépítészeti hivatal.

* **Menekülnek a megyei napidíjasok.** A vármegyeházáról egyre-másra menekülnek a napidíjas irnokok. Tegnapelőtt egy régi napidíjas irnok *Millye József* adta be lemondását a vármegyéhez. A lemondást azzal indokolja Millye, hogy a vármegyénél nincs biztosítva a megélhetése az igazolványos altisztek miatt, akik elzárják a napidíjasok elől az előhaladás útját. Tegnap az élelmi főszolgabíró tett jelentést az alispánhoz, hogy nem kap napidíjast, mert nem akar vállalkozni a terhes szolgálatra senki, kéli az alispánt, hogy a központból rendeljen ki valakit. A napidíjasoknak csaknem mindenike más helyre pályázik a vármegyétől, mert megélhetése nincs biztosítva. A napidíjasok helyzetén a vármegye minden tekintetben segíteni akar, azonban a miniszter rendeletével szemben nem tehet semmit. Legutóbb már ebben a dologban felírt a vármegye a belügyminiszterhez is, azonban a felírtára még csak vála z sem jött s a megyén ezalatt egyre-másra foglalják el a helyeket az igazolványos altisztek. A vármegye vezetősége el van rá készülve, hogy a napidíjas irnoki helyekre állandó és megbízható embereket a jövőben nem fog kapni és erre való tekintettel legközelebb megfogja sürgetni az igazolványos altisztek elleni felíratainak elintézését a miniszteriumban. Ertesülésünk szerint ebben az ügyben a napidíjasok felkérték dr. Márkus László országgyűlési képviselőt is, hogy járjon közbe érdekükben a miniszternél.

* **Huszárönkéntesek vizsgálja.** Nagy napja volt tegnapelőtt a debreceni huszárönkénteseknek. Az írásbeli után, amelyet a múlt héten tettek le, a szóbeli vizsgálaton estek túl, a melyek után pedig már mindegyiknek örmesteri sarzsi csillogott a gallérján. A vizsgálaton Reiner dandárparancsnok elnökölt s a bizottság tagja voltak még: Kirsch Frigyes alezredes, Eber örnagy, Gottesmann és Nedeczky kapitányok, továbbá a tanári kar. A tizenkilenc jelentkező közül egyetlen egy sem bukott el s már a tegnapelőtti napi parancs közölte a kinevezésüket. A 7. huszárezredből következő önkéntesek lettek örmesterek: *Bohus László* báró, *Fráter Tibor*, *Horváth József*, *Furicskay László*, *Foruszkay Jenő*, *Radeczky József*, *Szentkereszty György* báró, *Sennyogh Gáspár* és *Meszlényi István*.

* **Szerencsétlenül járt famunkás.** Belényesből jelenti tudósítónk, hogy ott *Antal István* famunkást az erdőben a hegyről lezuható hatalmas tönk leütötte. A szerencsétlen munkás éppen fát vágott a hegyoldalon és későn vette észre a lezuható hatalmas fát úgy hogy nem volt ideje menekülni. Sérülései következtében aronnal meghalt. A vizsgálatot megindították.

* **Kivándorlás.** A Cunard hajós r-t tegnap értesítette az alispánt, hogy szeptember 11-én, az U tónia hajóval Fiumén keresztül 7 biharmegyei családfő ment ki Amerikába. A kivándorlókkal 5 családtag is kiment.

* **Váltóhamisítók Tönkődön.** Tönkődön a béli járás egyik oláh falujában a csendőrök tegnapelőtt letartóztattak két parasztot, akik hogy a nehéz megélhetési viszonyukon könnyítsenek, váltót hamisítottak és leaktarták azt számolni a csermői banknál. A stikli azonban nem sikerült és most az ügyészség fogházában gondolkoznak a sors változandóságáról. *Popa János* és *Vikár Lajos* földművesek nagy szegénységben éltek. Sokáig törték fejüket, hogy miképpen segítsenek mostoha sorsukon. Rabolni, gyilkolni nem akartak, de a dolog sem volt inyűkre. Elhatározták tehát, hogy váltót hamisítsanak. Popa beszerezte a szükséges váltókat és ráírta az apjának, aki jómódu ember és néhány gazdag parasztnak a nevét. *Stáncs György* gör. keleti lelkészszel igazoltaták a kezesek vagyonai képességét és a csermői bankhoz benyújtották az első váltót, mely 1800 koronáról volt kiállítva. A bank megszavazta a kölcsönt és tegnapelőtt már fel is vették volna a pénzt. A pénztáros már olvasta a kékhasu ropogós szöveget és csak úgy jóakarattal azt kérdezte Vikártól: »Mire kell neked a pénz?« Vikár erre zavarosra jött. A pénztáros nem fizette ki az összeget, hanem csendőrökért telefonált, akik Vikárt Popával együtt letartóztatták.

* **Játék a fegyverrel.** Tegnapelőtt délelben *Jambricska László* furtai szőlőcsész a szőlőben beszélgetett egy *Gyurica* nevű furtai kerégyártóval. Beszélgetés közben a csész a földre támasztott 16-os egy csövű fegyverének a cső nyílásához tette mindkét kezét. Mig ő beszélgettek közvetlen közelükben ült a földön a *Gyurica* nevű kerégyártónak 7 éves leány testvére ki játék közben a fegyvernek felhuzott ravaszát elsütötte. A golyó *Jambricska* mindkét kezefejét összeroncsolta. Sebeit a biharmegyei közkörházba vették ápolás alá. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Leesett a padlásról.** Biharszentelek községben tegnap egy gazdaember *Kriszta* *Flórián* a szénapadlásra ment aludni. Mikor este felé le akart jönni a padlásról, hirtelen megcsuszott és leesett a köves udvarra. Fején olyan hatalmas zúzódásokat szenvedett, hogy rövid szenvedés után meghalt.

* **Részvénykioszerelési felhívás!** Az Egyesült biharmegyei kereskedelmi bank és központi takarékpénztár figyelmzetteti azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában régi Biharmegyei kereskedelmi ipar és terméyhitelbank részvények vannak, hogy ezen részvényeket — miután a kicserélésre hirdettet határidő folyó hó 20-án lejárt, legkésőbb ez év október 6-ig annál is inkább az intézet telekiutcai fiókjánál (Teleki-utca 3.) kicserélés végett beszoállgatni sziveskedjenek, mert ezen határidőn túl a Biharmegyei bank régi részvények helyett adandó Egyesült intézetbeli csererészvények azon régi nevekre fognak kiállítani, melyekre a birtokukban levő Biharmegyei bank részvények ez idő szerint kiállítva vannak és későbbi átírásnál már a járulékos átírási illetékek lesznek fizetendőek.

* **Lezuhant a diófáról.** Kenéz János 75 éves csatári lakos, egy nagy diófára mászott fel diót szedni, ahonnan lezuhanva jobb karját és lábát eltörte. Beszállították a biharmegyei közkörházba. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Fizetésekteleenség.** A bécsi hitelező védegyelet jelentése szerint, *Mocsáry Lajos* nagyváradai kereskedő fizetésektelelen.

* **Találtak tegnapelőtt** este a repülő téren egy esernyőt. Az Aradi-úton találtak egy órát. Igazolt tulajdonosok azt vehetik a rendőrség I. emelet 17. számú szobájában.

* **A kamara értesítései.** A m. kir. budapesti I. honvédkerületi hadbiztosság a m. kir. budapesti helyőrségi kórház részére 1912. január 1—1914. évi december hó 31-ig terjedő időszakra szükséges vendéglőszerű élelmezés biztosítására pályázatot hirdet. — A keresk. m. kir. miniszter urnak 63314—1911. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy *Klosterneuburgi* anyag-szertár 1912. évi anyagszükségletének szállítására vonatkozó hirdetmény a Budapesti Közlöny f. évi szeptember hó 16-iki számában megjelent. Nagyvárad, 1911. szeptember hó 26. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Holttest az utcán.** Derecske község főutcáján tegnapelőtt virradóra egy holttestet találtak. A hullában a község egyik vagyonos gazdájára ismertek, aki az utóbbi időben gyakran mulatozott s nem egyszer tért ittasan haza. A holttest fején és orrán ütési sebek láthatók, ami gyanút fogott az előjáróságbán. Bakta; mulatozás közben erőszakos, összeférhetetlen természetű volt s emiatt igen sok ellenséget szerzett magának. Eppen ezért nem tartják ki-zártnak, hogy valamelyik haragosa bosszujának esett áldozatul. Más verzió szerint *Baktai Sándor* részegen ment haza s utközben valószínűleg eleshetett és így kaphatta a balálos kimenetelű sérüléseket. Mindezeket természetesen a vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

* **Eltűnt.** *Máriási János* kömüves tanuló folyó hó 23-án este a Sztaril-féle téglagyárból a Francia sor 10. szám alatti lakásukra indult, ahova azonban máig sem érkezett. Szülei a rendőrségnél jelentést tettek kérték gyermekük köröztesését. Személy leírása: sovány magas termetű, hosszas sovány arcu, szőke haju és szemöldökű, kék szemű. Csikos mosó nyári öltönyt, sárga prêmes kabátot, fekete puha kalapot visel. A rendőrség keresi.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert rendszeren későn bájuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADANYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csakis **Assódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségűért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Assódy** név olvasható. Telefon 635. 550

* **As idei szép öszi napokat** legkellémesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szives pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **Habig kalapok, Fownes keztük, angol cipők egyedüli raktára**

RÓTH M. UTÓDÁNÁL.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad és Békéscsaba raktár Szt. János-u. 1. Békéscsaba 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tiszteltet **STERN ADOLF.** 33

x **MEGÉRKEZTEK** a Párisi és Bécsi kalap modellek, Nagy Sándor-u. 4. szám alatt.

x **Casinók**, olvasóköri-, nép-, önképző-, ifjúsági-, tanári és egyéb könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

Telefon 11-41. Telefon 11-41.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Az ártatlan Zsuzsi.

Csütörtök: A rejtélyes ember.

Péntek: A dollárkirálynő.

Vasárnap délután: Az obsitos, este: Az ártatlan Zsuzsi. (Kisbérlet 1. szám.)

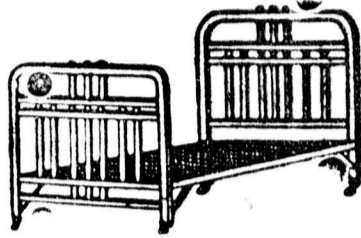
Az ártatlan Zsuzsi ma kerül negyedszer színre a Szigligeti-színházban. Euttal a C. bérlők kapják először a pompás darabot amely előreláthatólag még sokáig nagy publikumot vonz a színházba.

A rejtélyes ember. Andre de Lorde és Rinell e rendkívüli hatásokra fölépített darabja kerül színre csütörtökön. A darabot már a nyár tolymán játszották a Szigligeti színház színészei, de a nyári szünet miatt csak rövid ideig volt műsoron. »A rejtélyes ember« tárgya egy ősrült megrázó történetével foglalkozik. Csupa izgalom az egész darab, váratlan helyzetek sorozata. A rejtélyes ember főszerepeit Tóth Elek, Etsy Emilia, Turányi, Angyal Ilka, Hunyady, H. Körössy Juci és Sik Rezső játsszák.

A Dollárkirálynő. Fall bájos operettjének a fölújítása lesz a hét egyik legkedvesebb estéje a Szigligeti-színházban. A Dollárkirálynő a múlt évben egyik jó műsordarabja volt minden énekes színháznak. Muzsikája telve van felejthetetlen szépségekkel, amikre még most is

szívesen emlékezünk vissza mindnyájan, akik egyszer is hallották. Az »ártatlan« valósággal klasszikus hírű zenedarabocska. A Dollárkirálynő reprizében F. Károlyi Leonával jelen részt vesz egész énekes ensemblénk. Zsigmondi Anna, Gózon Gyula, Miskey, Horváth Mici, Ti Polgár Janka stb.

Vas és rezubutor

gyári rakomány

Székrenyő 3 matracca 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok A nagyváradai önkéntes tüzoltóegylet a reorganizációval együtt az alapszabályait is újonnan dolgozta át. Az új alapszabályokat a belügyminiszter jóváhagyta.

A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola »Széchenyi Önképző« köre tegnap tartotta meg alakuló gyűlését. Az alakuláson a tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök: Gara Ernő f. o. t., főtitkár: Kádár Ferenc f. o. t., alelnök: Krausz Gyula ö. m. a. f., altitkár: Czitrom Salamon k. o. t., főjegyző: Klein Aladár, aljegyző: Spitz Gyula k. o. t. és Rácz Dezső k. o. t., főkönyvtáros: Farkas Jenő f. o. t., alkönyvtáros: Weisz József k. o. t., ellenőr: Kezdődy László f. o. t., főpénztáros: Diósy Béla f. o. t. lett.

Igazságszolgáltatás.

Rálőtt az apjára.

Az apa és fia torzalkodásának szomorú eredménye a tegnapi esküdtársai tárgyalás, amelyen Szabó János okányi lakos ügyében hoztak igazságot, aki azért ült a vádlottak padján, mert megölte az édes apját Szabó Sándort.

Már régóta ellenséges viszonyban élt egymással az apa és fia, megszünt köztük a régebbi jó egyetértés. Szabó Sándor az apa gazdag öreg ember, akinek jól jövedelmező malma is van a gazdaságán kívül. Ezt a malmot eddig a fia bírta bérben, míg most ebben az évben az öreg elvette a fiától a bérletet. Azonkívül is folyton bántotta a fiút, s így örökös volt köztük a viszálykodás. Az öreg annyira haragudott a fiára, hogy az örökségből is ki akarta tagadni, s amellet minden ingó tárgyat el akart venni tőle, amit a fiának adott.

Most is egy csengőt, meg egy flóbert puská miatt történt az összekoccanás, amiket az öreg szintén visszakövetelt a fiától.

Az eset ez év június 28-án este történt. Szabó János bement az apjához és kérdeste

tőle, hogy miért bántja őt folytonosan, hisz nem vétett semmit ellene.

Az öreg, 76 éves ember dühösen rámondult:

— Eredj innen, nem adok semmit neked. Bámom is én, dögölj meg a családdal együtt!

A különben is ingerlékeny Szabó Jánost emiatt annyira elfogta a méreg, hogy kirántotta a forgópisztolyát és az apjára lőtt, kinek a szemén ejtett súlyos sérülést a golyó, azonban sebesüléséből felépült. A szerencsétlen eset után 6 hétre azonban az apa tüdőgyulladásban meghalt.

A fiu ügyében egy és fél napos tárgyalás után tegnap délelőtt hozta meg az ítéletét az esküdtársaság.

Szabó Jánost az esküdtek bűnösnek mondták ki, s ennek folytán a bíróság négy évi fegyházra ítélte.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árugyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szíves figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezése készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

— CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITÜNTETVE. —

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

Auffenberg esküje.

Budapest, szept. 26.

Lovag Auffenberg Mór, az új hadügyminiszter, ma délelőtt 10 órakor letette a hivatalos esküt ő felsége kezébe. A szertartásnál jelen voltak Aehrenthal és Kállay közös miniszterek.

Öngyikosság a gyorsvonaton.

Budapest, szept. 26.

A fiumei gyorsvonaton, amikor megérkezett a keleti pályaudvarra, Zábory Tibor fiumei gyógyszerész morfiumot ivott. A mentők bevitték a Rókus-kórházba.

Spanyolországban nyugalom van.

Madrid, szept. 26.

Spanyolországban egyelőre helyreállt a nyugalom. Ennek bizonyossága az, hogy a királyi család ma délelőtt visszatért Madridba, ahonnan a zavargások elől San Sebastianba utaztak. A lakosság a visszaérkező felségeket élénk ovációkban részesítette.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irta SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.) 50

Szegény kis Erzsike egyszer életében volt kacér s akkor is észrevette s elítélte az, kinek véleményére oly igen nagy súlyt fektetett. Iga, hogy a bucsu bálon egy rózsát adott át Létseynek ennek folytonos zaklatására, arról azonban tudomása sem volt, hogy azt néha-néha szép ajkaihoz emelte.

A vacsora bevégeztével a jó cigány mellett táncra kerekedett a fiatalság.

Erzsike bármennyire óhajtott is beszélni Andrásal, s omoságyára, látnia kellett, hogy ez mint rendesen kerüli őt, csupán egyetlenegy közeles tourt táncolt vele.

A fiatal pár, kora hajnalba nászutra indult. Ekkor azután az egész társaság széjjel oszlott s véget ért Hollódy Margit diszes szép esküvője is.

XVI. FEJEZET.

Másnap Erzsike délutáni álmából csak késő alkonyatkor ébredt fel. Nagyon bágyadt s kedvetlen volt. Elhatározta tehát, hogy egy hosszabb sétával üdíti fel magát.

Edes apjához ment s a késő időre való tekintettel, megkérte, hogy kísérje őt el. Ládányi örömmel indult leánykájával, de alig tett egynehány lépést amint má: vissza is szőlították.

Sürgős halaszthatatlan dolga akadt s így sajnálatára Erzsikét egyedül kellett elengednie.

— Ne maradj sokáig gyermekem s ne menjél messzire, későre jár már az idő! — mondá miközben visszafelé indult.

— S le ne térj az egyenes utról, vigyázz óvakodj a farkasoktól, kiáltá vissza pajkosan a leánya.

De oly sebesen indult neki, hogy atyja a tréfás teletét alig hallhatta meg.

Elvezetel haladt Erzsike a szép gyümölcsösön végig. Elvezte a pompás, jó szabad levegőt, amelyet a fővárosban oly igen nagyon nélkülözött.

Esze sem vette, hogy véletlenül azon diófához ért, amelynél egykor az a reá nézve oly nagyon szomorú jelenet lejátszódott.

Leült a kis padra, mely már egészen korhadt állapotban volt. Szomorú mélabus hangulat lepté meg. Egy élő lényt nem volt a közelében, csupán messziről hallatszott a parasztlányok, s legények tüzes, jókedvű dala, a cséplőgép egyhangú zakatolása mellett.

Ugy eihallgattak az egyszerű szivhez szóló magyar nótákat, melyet oly zamatosan, pattogósan énekeltek a pajkos, vidám és jókedvű lányok.

Egy nótá hallatszott már vagy egy negyed óra óta, úgy szerette volna a szegény szép leány velük énekelni, de nem teli életkedvvel, mint amilyen az ő nótájuk volt, csak panaszosan, keservesen, mint ahoggy saját meleg szivecskéjében érezte azt.

Lassaeskáa nehéz könyecsepppek gyűltek a szemében végig folytak hófehér arcán, nagyon fájt a szive, nem volt képes a dalt tovább hallgatni, felemelkedett s tovább ment e helyről is.

Borusak és komorak voltak a gondolatai, s nem vette észre, hogy esteledik, hiszen az est homálya úgy hasonlított saját szive sötét gondolataihoz.

Eltelezte atyja intő szavairól s messzire haladt a magános szánt földéken. Lassacskán a hold is előbukka, ezüstös sugarai bűvös fényt vetettek a fehér ruhás leányalakra.

Ugy nézett ki mint egy kóborló erdei nympha.

A sötétség nőttön nőtt. Erzsike birtelen megállott. Félelem, reszketés vett rajta erőt. Most vette észre, hogy eltévedt. Egy élő ember

nem volt a közelében. A parasztlányok dala sem hallatszott már, néma mély csend honolt körülötte.

Most eszébe jutott szive bánata, végig gondolt szerencsétlennek véit életen s félelme nagyot csökkent.

Mitől is félek, — gondolá — a halál megváltásom lenne.

Egy darabig elmélázva állt helyén, majd ismét kétségbeesett félelem vett rajta erőt. De oly kimondhatatlanul borzalmas képet is nyújt este egy ilyen elhagyatott pusztán, ahol mer ilyenkor egy élő lényt nem látni. Mindenütt sötétség és csend. Nem csoda tehát, ha a szegény kis leány kétségbeesett helyzete tudatában az ájuláshoz volt közel amint lépteket hallva megfordult s egy a holdtól megvilágított férfi alakot fedezett fel.

Most aztán félelme is tetőpontra hágott. Bizonyára valami rabló közeledik, gondolá remegve.

— Ne féljen Erzsike, én vagyok az — szólalt meg már messziről András.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap készáruban változatlan volt az irányzat, míg a határidők kissé ellanybultak.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912)	— —	12.09
Októberi buza — — —	— —	11.78
Októberi rozs — — —	— —	10.08
Októberi zab — — —	— —	9.41
Májusi tengeri (1912)	— —	8.37
Augusztusi tengeri — — —	— —	7.88
Augusztusi repee — — —	— —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	837.75
Osztrák hitelrészvény	— —	642.—
Jelzálogbank — — —	— —	485.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	571.50
Salgótarjáni kőszén	— —	668.—
Osztrák államvasut részvény	— —	730.—
Közúti vasut — — —	— —	798.—
Rimamurányi vasmű — — —	— —	619.—
Városi vasut — — —	— —	415.—
Beocsini cement — — —	— —	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

831—1911.

Pályázat.

A Racsek-féle alapítványi hely a Szent József-intézetben megüresedvén: pályázat hirdettetik reá és felhivatnak az érdekelt rokonok, hogy amennyiben a jelzett alapítványból kivételesen adandó ösztöndíjat elnyerni óhajtják, szabályosan fölszerelt folyamodványukat

ez évi november 30. napjáig

az egyházmegyei hivatalhoz küldjék.

Megfelelő rokon hiányában idegen folyamodó is elnyerheti az ösztöndíjat.

Nagyvárad, 1911. szeptember 26.

A Szent József intézet elöljárósága.

? ? ? ? ?

— . . . . . ?

— Kalapot akar venni ?

— . . . . . ?

— Inget is ?

— . . . . . ?

— Értem; nyakkendő is!!

— . . . . . ?

— Harisnyát és sapkát is?!

— . . . . . ?

— Hogy hol veheti meg ezeket legolcsóbban ?!

— . . . . . ?

— Ugy! Nagy választékot is akar!

Akkor menjen

Grosz és Weisz

uri-divat áruházába, Sas-palota, Szent László-téri Passage főbejáratnál.

? ? ? ? ?

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

CSILLÁR

perzsa szőnyeg,
rézbutor, bronz-árak,

valamint előkelő uriszoba berendezések, eredeti olajfestmények, ugyszintén többféle dísztárgyak, mint

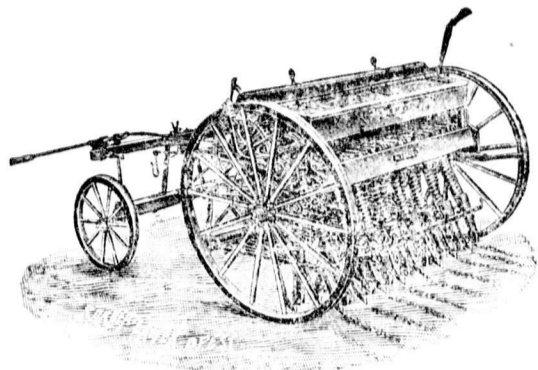
alkalmi árak

a legelőnyösebben beszerezhetők

Budapest, Andrássy út 35. l. em. alatt

Viszontelárusítóknak nagy engedmény !!!

Szabadalmazott RECORD II. műtrágyaszóróval egyesített vetőgépek,

melyek az egyedüli létező legtökéletesebb és kifogástalanul működő kombinált gépek. Kanalas és tolóskerekes vetőgépek, bármely magnem elvetésére. Resicai egyes és kettős válogatott legjobb acélfajtákból készült ekék és egyéb talajművelési eszközök. Eredeti amerikai tárcásboronák. Szecska-, répavágók, kukorica-morzsolók és teljes takarmány kamra berendezések. Kalmár-féle rosták. Benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok már 1 lóerőtől kezdve. **BORPRÉSEK** és más szőlészeti eszközök állandóan raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Árajánlatokkal szívesen szolgálunk!

M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Telefon 858.

nagyvárad, Nagypiac-tér 1. sz.

Telefon 858.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárúsító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek cipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy cipő szállítmány, az első nagyvárad, ahol minden fajta cipő igen olcsó árban kapható.

■ Belvárosi Takarékos épület, Barcs-palota. ■

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

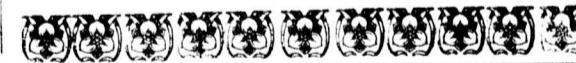
A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előlegot nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 104

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »
3 » Thymol	20 »
1 » Stomatin	20 »
1 » tégely Odontin togpasztá	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Jera violette brillantin	30 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	28 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
3 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	28 »
1 üvegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánszatu borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszköfe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömköfe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatam Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	85 »

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

K 30000

CERES-DIJ-KIÍRÁS

Azon célból, hogy a CERES-ételsírt ott is levezzük, a hol azt régi szokásból vagy megokolatlan előítéletből kifolyólag még nem használják, azon kéressel fordulunk hű vevőinkhez, a kik meggyőződésből és praktikus tapasztalataik alapján használják ezen cikket, miszerint a következő kérdésekre válaszolni sziveskedjenek:

1. Mi készítette Önt arra, hogy a CERES-ételsírral kísérletet tegyen? 2. Milyen előnyei vannak ezen ételsírnak más ételsírokkal szemben? 3. Mely előnyei teszik azt önre nézve nélkülözhetetlenné? 4. Ismerőseit hogyan győzi meg ezen előnyökről?

Ezen kérdésekre vonatkozó jó válaszokra a következő díjakat tűzzük ki, a melyek ki-
sorsoltatnak:

1 díj á K 1000 = K 1000	20 díj á K 100 = K 2000	5 nyeremény á K 200 = K 1000
10 díj á K 200 = K 2000	1000 díj á K 20 = K 20000	20 nyeremény á K 100 = K 2000
Összesen: K 3000	K 22.000	K 2000

Egy pályázati bíróság, melynek összeállítását annak idején az újságokban közölni fogjuk, el fogja dönteni, mely válaszok fognak a
25.000 koronát kitevő díjak kioszthatása céljából kisorsoltatni és mely pályázók kapják meg a 28 nyereményt, melyek összege: 5000 K. **K 30.000**

Ezen pályázaton mindazok részt vesznek, a kik a fenti négy kérdésre vonatkozó jó választ alantani cégnek legkésőbb 1911. évi november hó 15-ig beküldik és legalább öt papírszalaggal (egy-kettő kg-os CERES-kockák vagy csomagokról) azt igazolják, hogy a mi CERES-ételsírunkat fogyasztják; minden további öt szalagért a jó válaszok beküldője egy-egy további sorsszámot kap és ezáltal a sorsolásnál kettős, illetve többszörös esélye van.

A húzás a jegyzői szabályzat 88. szakasza értelmében a cs. k. közjegyző, Dr. Kopetz H. R. ur jelenlétében s irodájában 1911. évi december hó 20-án délután 10 órakor fog megtartatni. A nyertesek a díjakat azonnal megkapják, minden levonás nélkül. Az összes nyertesek jegyzéke kinyomattatik és kívánatra bárkinek beküldetik.

SCHICHT GYÖRGY R.-T., „Dij-pályázat“, AUSSIG, BÖHMEN.

Dajkovits E.

t é n y i r o d á j á b a n
Sas palota

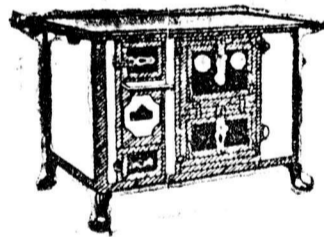
esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
:: utólérhetetlen. ::

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZÖK
FAKOSARAK
SZENTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereske-
désében N. Várad, Rákóci-ut.